

Comisia Națională a Pieței Financiare

BULETIN LUNAR • 1 • 2021

PIAȚA DE CAPITAL

PIAȚA PRIMARĂ

În ianuarie 2021, în Registrul emitenților de valori mobiliare (REVM) a fost înregistrată o emisiune suplimentară de acțiuni în valoare totală de 100 800 lei (Tabelul nr. 1).

TRANZACȚII EFECTUATE PE PIAȚA SECUNDARĂ

În luna ianuarie 2021, pe piața secundară au fost efectuate 180 tranzacții cu valori mobiliare corporative în volum de 3,64 mil. lei raportate la 2,13 mil. valori mobiliare, volumul acestora înregistrând o descreștere cu 36,6 mil. lei sau de 90,93% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent (Tabelul nr. 2).

Ponderea tranzacțiilor înregistrate pe piața secundară în ianuarie 2021, după volumul tranzacțiilor și după numărul tranzacțiilor, este reflectată în *Diagrama nr. 1* și *Diagrama nr. 2*.

TRANZACȚII CU VALORI MOBILIARE CORPORATIVE PENTRU LUNA IANUARIE 2021

Conform rapoartelor zilnice prezentate de SA „Bursa de Valori a Moldovei” în ianuarie 2021, s-a constatat:

– pe piața reglementată au fost efectuate 7 tranzacții de vânzare-cumpărare în volum de 1,23 mil. lei raportate la 1,41 mil. valori mobiliare;

– în cadrul MTF au fost efectuate 2 tranzacții de vânzare-cumpărare în volum de 0,02 mil. lei raportate la 624 valori mobiliare.

TRANZACȚII EFECTUATE ÎN AFARA PIEȚEI REGLEMENTATE

În afara pieței reglementate și MTF au fost efectuate 171 de tranzacții în volum de 2,39 mil. lei raportate la 0,71 mil. unități de valori mobiliare.

Potrivit structurii tranzacțiilor efectuate în afara pieței reglementate și MTF, tranzacțiile de vânzare-cumpărare constituie 1,19 mil. lei (49,84%), respectiv, alte tranzacții (moștenire, donație, înstrăinare etc.) – 1,20 mil. lei sau 50,16% din volumul total al tranzacțiilor efectuate în afara pieței reglementate și MTF.

Comisia Națională a Pieței Financiare:
MD 2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 77,
tel. (37 322) 859 401, www.cnpf.md
 Direcția generală dezvoltare instituțională și relații externe: tel. (37 322) 859 430

Tabelul nr. 1 Emisiunile de valori mobiliare

înregistrate în Registrul emitenților de valori mobiliare în ianuarie 2021

Denumirea emitențului	Codul ISIN	Suma emisiiei, lei	Numărul de acțiuni, unități	Valoarea nominală, lei	Data adoptării deciziei
<i>Emisiuni suplimentare</i>					
INVENȚIE-MDV*	MD14VENT1008	100 800	1008	120	19.01.21
Total (fără investiții străine)		100 800			

* Restructurarea emisiunii de acțiuni plasate prin majorarea valorii nominale a unei acțiuni de la 20 lei la 120 lei.

Tabelul nr. 2 Indicatorii privind volumele tranzacțiilor cu valori mobiliare corporative înregistrate în ianuarie 2020–2021

Ianuarie	Piața reglementată		Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF)		Tranzacții în afara pieței reglementate sau MTF		Total piața secundară	
	unități	mil. lei	unități	mil. lei	unități	mil. lei	unități	mil. lei
2020	38	12,79	0	0	1861	27,46	1899	40,25
2021	7	1,23	2	0,02	171	2,39	180	3,64

Diagrama nr. 1 Structura tranzacțiilor pe piața secundară, ianuarie 2021 (după numărul tranzacțiilor)

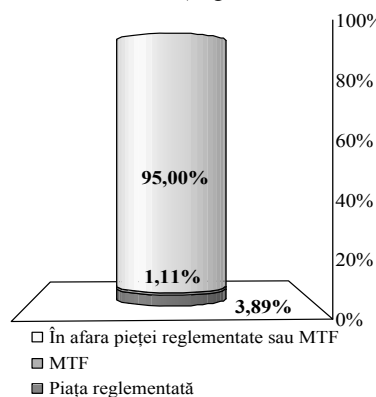
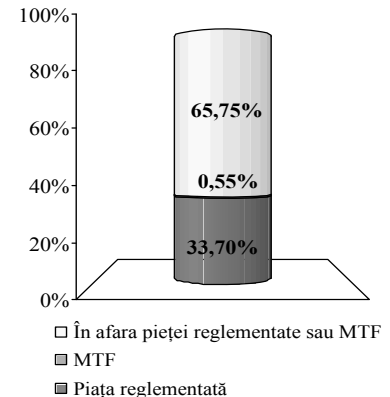

Diagrama nr. 2 Structura tranzacțiilor pe piața secundară, ianuarie 2021 (după volumul tranzacțiilor)

Se poate spune că marea neclaritate care planează asupra valului de scumpiri afișate la pompă ține de prea puțina transparență dată contextului în care se produc aceste scumpiri și factorilor care determină majorarea prețurilor la carburanți. Caragiile spun: „Trădare să fie, dar să știm și noi!”. Îl redactăm pe Caragiile și spunem: „Scumpire să fie, dar să știm și noi!”

Da, știa aproape toată lumea că prețurile carburanților vor crește odată cu intrarea în vigoare a Legii bugetului pentru anul 2021, an care a venit cu politicile sale bugetar-fiscale, politici care, așa cum s-a văzut încă la etapa elaborării și dezbaterii lor, presupun creșterea accizelor la produsele petroliere. E de menționat că accizul crește deja de peste zece ani, timp în care ne-am fi putut obișnui cu efectele lui. Poate și ne-am obișnuit. De împăcat, însă – mai greu.

Atunci când autoritățile sunt luate la întrebări privind insistența cu care guvernul crește accizul, se ia drept argument utilizarea acestui instrument în majoritatea statelor lumii. Bugetul este alcătuit din bani, iar banii se adună inclusiv prin impunerea accizului la carburanți. Accizul este o parte importantă în structura prețului la carburanți și el diferă de la o țară la alta. În Republica Moldova accizul constituie 27 la sută din preț, ceea ce înseamnă mult mai puțin decât în alte state europene. În Olanda, bunăoară, accizului îi revine peste 60 la sută din preț. Experții susțin că în mod tradițional, accizul este mai mare în țările mici.

În principiu, este normal să ne raportăm la lumea din afară și să corelăm accizele noastre cu cele din comunitatea europeană, însă contextul în care trăim și în care activăm ne obligă să vedem care este totuși capacitatea noastră de plată și prin ce se face ea diferită de capacitatea de plată a cetățeanului comunitar.

Operatorii de pe piața carburanților susțin că impunerea accizului este absolut normală, doar că caracterul imprevizibil al cotelor îi ține într-o stare de derută continuă. Ei și-ar dori mai multă previzibilitate, așa cum se procedează, bunăoară, în cazul accizelor pentru produsele de tutun.

Așa cum spuneam, însă, accizele sunt doar unul din factorii care îi determină pe operatori să afișeze prețuri majorate.

De data aceasta, luarea în calcul a noului acciz s-a suprapus creșterii evidente a prețului la

Actuala creștere a prețului la carburanți are un specific aparte

țitei pe plan mondial. Creșterea era de așteptat și putea fi prognozată odată ce am admis că economia lumii se va descătușa ca urmare a derulării unui proces activ de vaccinare. Lumea va fi pusă iarăși în mișcare. Transportul de pasageri va reveni la ritmuri apropiate celor de altă dată, țările își vor deschide hotarele, turismul ne va permite să ne deplasăm. Și toate acestea nu înseamnă decât o cerere mai mare pentru carburanți și un preț la țitei care va crește în mod absolut justificat.

Destul de mulți s-au grăbit însă să dea vina pe organul de reglementare – Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE). Da, este absolut corect să i se atribuie Agenției un rol bine definit în relația dintre operatorii de pe piața carburanților și cei de la volan. Acest rol însă nu trebuie nici subestimat, nici hiperbolizat. El trebuie să decurgă strict din instrumentarul și împuternicirile pe care le are ANRE, ceea care activează (sau trebuie să o facă) strict în conformitate cu statutul oferit de legislație.

Trebuie să recunoaștem că mulți dintre cei care bat la ușa ANRE pentru a-i cere să intervină în lanțul de majorări, nu cunosc nici pe departe în ce mod ar putea să intervină aceasta și că există o anumită metodologie de stabilire a prețurilor. Cu atât mai mult cu cât această metodologie a fost modificată de patru ori

în aproximativ cinci ani. Până la 1 iunie 2016 a fost în vigoare metodologia în conformitate cu care operatorii puteau stabili prețul pornind de la o rentabilitate care să nu depășească 10 la sută din prețul de realizare de facto (inclusiv în situațiile în care se acordau reduceri). Începând cu 1 iunie 2016 s-a recurs la o altă metodologie: ANRE stabilea prețurile maxime cu amănuntul la fiecare două săptămâni. Urmare a acestei decizii, în perioada de timp 1 iunie 2016 – iulie 2018 ANRE a stabilit prețurile de 56 de ori. De 33 de ori prețurile au crescut, iar de 23 de ori acestea s-au redus.

În vara anului 2018, pe fundalul unor tendințe insistente de creștere a prețurilor, la intervenția Guvernului, prețurile au fost „înghetate”. Era glacială pe piața produselor petroliere a durat aproximativ un an. Au reflectat sau nu prețurile afișate la panou costurile reale ale operatorilor, rămâne de văzut. În fond, nici atunci, nici mai târziu nu s-au auzit nemulțumiri. Cert e că o asemenea abordare are mai puține elemente caracteristice economiei de piață și poate fi înscrisă în șirul unor decizii populiste cu efecte politice ușor de prevăzut.

A patra intervenție în abordările ANRE s-a produs în primăvara anului 2019, odată cu adoptarea unei noi metodologii. Aceasta le permite operatorilor să stabilească prețul cu o rentabilitate de 10 la sută de la prețul afișat pe panou. Ceea ce trebuie spus e că există o mare diferență între 10 la sută de la prețul de vânzare de facto și 10 la sută de la prețul afișat pe panou.

Așadar, în această ultimă perioadă de timp agenția nu mai reglementează prețurile la produsele petroliere, ci doar rata rentabilității pentru companii, care nu poate depăși 10 la sută.

Reprezentanții ANRE spun că se iau în calcul doar veniturile și cheltuielile ce țin nemijlocit de comerțul cu carburanți. De exemplu, nu se ia în calcul activitatea magazinului sau a cafenelei de pe lângă benzinărie sau reparația sediului companiei. Dacă o companie depășește rata rentabilității, i se poate aplica amendă în mărime de 5 la sută din cifra de afaceri.

În urma verificărilor efectuate la unele companii care se ocupă de comerțul cu amănuntul, ANRE a depistat diferite încălcări, dar nicio dată – depășirea ratei rentabilității. În medie, rentabilitatea companiilor abia depășește 5 la sută. Conducerea ANRE constată că, în ansamblu, nu are pretenții serioase față de activitatea companiilor petroliere. Deși, anul trecut ANRE a întocmit 39 de protocoale cu sancțiuni pentru raportarea datelor inexacte.

Exponenții legislativului fac zilnic declarații în care subiectul principal este prețul carburanților. Vicespeakerul Alexandr Slusari consideră că ANRE este un avocat al importatorilor de produse petroliere, deoarece bugetul agenției depinde de veniturile de la companii – 0,3% din prețul de import al carburanților. „Pentru ANRE sunt convenabile prețurile mari la benzină, din aceasta crește bugetul lor”.

Deputatul Alexandr Oleinic propune să se revină la reglementarea prețurilor, dar un pic altfel – companiile petroliere să stabilească prețurile conform unei metodologii noi, iar ANRE să monitorizeze respectarea acestei metodologii. Însă formula prețului ar trebui să se bazeze pe cotațiile Platts pentru o perioadă de 10 zile. Oleinic a înregistrat un astfel de proiect de lege încă acum un an, după o nouă majorare a prețurilor la produsele petroliere.

Este foarte important să se răspundă cât de cât exact la o întrebare de-a dreptul fundamentală: „Vor avea sau nu ultimele majorări de pe piața carburanților un impact asupra prețurilor la produse și servicii?”

În mod tradițional, impactul este unul iminent. Dar asta – într-o normalitate previzibilă. În situația pe care o trăim însă, comportamentul consumatorului este un pic diferit. A scăzut consumul, cetățeanul este mult mai prudent, iar marfa, serviciile ar putea rămâne nesolicitate. Din acest motiv, cei care afișează prețul trebuie să fie și ei mai atenți. Se va reduce probabil din marja profitului și efectele creșterii prețului la carburanți vor fi trăite, cu mici diferențe, de toată lumea. Pentru că e criză.

Constantin OLTEANU